

การบริหารจัดการเครือข่ายการวิจัย กลุ่มการสำรวจความหลากหลายทาง
ชีวภาพในท้องถิ่น : มหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลภาคใต้

The Networking Management of Survey Local Biodiversity Research :
Rajabhat University and Rajamangala University of Technology in South of Thailand

วิเชียร มั่นแท้^{*1}, สุรศักดิ์ แก้วอ่อน²

¹คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

²คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Wichian Manlae^{*1}, Surasak Kaew-on²

¹Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

²Faculty of science and Technology, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

---

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารจัดการเครือข่ายการวิจัย กลุ่มการสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพในท้องถิ่น โดยมีวิธีดำเนินงานคือ 1) ศึกษารายละเอียดงานวิจัยในโครงการวิจัยความหลากหลายทางชีวภาพ ที่ได้รับทุนสนับสนุนปีงบประมาณ 2558 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลภาคใต้ แล้วคัดเลือกเฉพาะเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับการสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพในท้องถิ่น 2) การจัดกิจกรรมพัฒนานักวิจัยตั้งแต่ในระยะต้น ระยะดำเนินงาน และระยะเสร็จสิ้นการดำเนินงาน และ 3) สัมภาษณ์ ถอดบทเรียนกระบวนการบริหารจัดการเครือข่ายการวิจัยแบบมีส่วนร่วมจากโครงการวิจัยทั้งหมด 28 เรื่อง แต่ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพในท้องถิ่น จำนวน 8 เรื่อง พบว่า การบริหารจัดการเครือข่ายการวิจัยแบบมีส่วนร่วม ด้านการสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพท้องถิ่น มีดังนี้

1) การสร้างวัฒนธรรม ซึ่งประกอบด้วย การสร้างจิตวิญญาณด้วยความตระหนักให้แก่บุคลากรว่าการวิจัยเป็นภารกิจที่สำคัญในการจัดการศึกษา ส่งเสริมค่านิยมและทัศนคติที่ดีในการทำวิจัย สร้างเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และส่งเสริมกระบวนการมองอนาคต (Foresight) และสร้างภาพอนาคต (Scenario Planning) ของการวิจัย การสร้างบรรยากาศการวิจัย ด้วยการปรับระเบียบ กฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยของแต่ละมหาวิทยาลัยให้เอื้อต่อการทำวิจัย สร้างเครือข่ายการวิจัย (Network/Cluster) การพัฒนาระบบการประชาสัมพันธ์และสื่อสารเกี่ยวกับการวิจัย แหล่งทุนวิจัย การยกย่องเชิดชูอาจารย์ที่ประสบความสำเร็จในการผลิตผลงานวิจัย และการจัดการความรู้ ด้วยการสนับสนุนการเผยแพร่ผลงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ทั้งในวงวิชาการและการนำไปใช้ประโยชน์กับชุมชนท้องถิ่น การสนับสนุนความร่วมมือระหว่างนักวิจัยกับองค์กร

---

*ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author)

e-mail : wichian2009@gmail.com

ภายนอกสถาบันเพื่อการนำผลงานไปใช้ประโยชน์ และการสนับสนุนการจดสิทธิบัตรการซื้อขายทรัพย์สินทางปัญญาตลอดจน การคุ้มครองสิทธิของงานวิจัย หรือสิ่งประดิษฐ์หรือนวัตกรรมให้แก่นักวิจัยเจ้าของผลงาน

2) การพัฒนานักวิจัย ประกอบด้วย การสร้างผู้นำนักวิจัย ด้วยการสร้างความตระหนักให้แก่ผู้บริหารว่าต้องพร้อมที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นนักวิจัยอาวุโสถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์แก่นักวิจัยรุ่นใหม่ การพัฒนานักวิจัย ด้วยการตั้งกลุ่ม (Forum) เฉพาะทางเพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนระหว่างนักวิจัยทั้งภายในและนอกสถาบัน ส่งเสริมให้นักวิจัยไปเสนอผลงานวิจัยทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ และการฝึกและอบรมนักวิจัยด้วยการจัดระบบพี่เลี้ยงนักวิจัย (Mentor) เพื่อให้คำปรึกษาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การจัดประชุม ฝึกอบรม หรือสัมมนาวิทยาการวิจัยทั้งระดับพื้นฐานและระดับดำเนินการ (นิลรัตน์ นวกิจไพฑูริย์, 2557) เป็นการพัฒนานักวิจัยแบบเข้มข้น

3) การจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณการวิจัย ประกอบด้วย การอำนวยการ ด้วยการจัดตั้งหน่วยจัดการงานวิจัยด้านความหลากหลายทางชีวภาพของมหาวิทยาลัยจัดท้าวัสศุ อุปกรณ์ เครื่องมือที่เอื้อต่อการทำวิจัย กำหนดภาระงานวิจัยในสัดส่วนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับการปฏิบัติงานของบุคลากรในมหาวิทยาลัยให้เอื้อต่อการทำวิจัย การประสานงาน ด้วยการประสานงานวิจัยกับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกเครือข่ายภาคใต้ รวบรวมแลกเปลี่ยนข้อมูลและข้อมูลสารสนเทศทางด้านการวิจัยของมหาวิทยาลัยกับหน่วยงานอื่น และการบริหารจัดการงบประมาณ ด้วยการจัดให้มีคณะกรรมการพิจารณาข้อเสนอโครงการวิจัย และรายงานการวิจัยกรรมการตรวจประเมินและติดตามผลงานวิจัย เพื่อสร้างมาตรฐานงานวิจัย การพัฒนาระบบการบริหารจัดการงบประมาณให้มีประสิทธิภาพรวดเร็ว โปร่งใส เป็นธรรม และตรวจสอบได้ เช่น การทำสัญญาสนับสนุนทุนวิจัยแก่นักวิจัยก่อน ในกรณีงบประมาณที่ได้รับจากแหล่งทุนมีความล่าช้า เป็นต้น

4) การติดตามและการประเมินผลประกอบด้วย การจัดการระยะต้นด้วยการประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจร่วมกัน การดำเนินกิจกรรมพัฒนาโจทย์วิจัยเพื่อให้ตรงกับความต้องการของแหล่งทุน การจัดการระยะดำเนินงาน ด้วยการติดตามการดำเนินงานและบริหารงบประมาณโครงการ จัดทำรายงานความก้าวหน้าการวิจัยด้านความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะในระหว่างการทำวิจัย และการจัดการระยะสิ้นสุดการดำเนินงานด้วยการรายงานค่าใช้จ่ายงบประมาณการนำเสนอและเผยแพร่ผลงานวิจัย การกำกับคุณภาพของผลงานการวิจัยและการผลักดันผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์กับชุมชนท้องถิ่น

คำสำคัญ : การบริหารจัดการเครือข่ายงานวิจัย ความหลากหลายทางชีวภาพ

Abstract

The purpose of this research were to study the research networking management, to explore the local biodiversity consisting of detail research protocol on biodiversity in the fiscal year 2015 funded by Rajabhat University and Rajamangala University of Technology in South of Thailand and selecting researches concerning the biodiversity in local, 2) to perform activities for developing researchers in the early stages, operation and after completion operations, and 3) to synthesis of lesson study concerning participatory research network management from 28 research projects. The researcher selected 8 researches concerning the biodiversity in local that were participatory network management and the survey the local biodiversity. There were as follows:

1) The cultural research contains building mental awareness to the personnel that research is an important mission of providing education, promoting values and attitudes to do research, creating a network to exchange knowledge, promoting the process of looking into the foresight and scenario planning of research, making a research environment with adjusting rules to support research production for each university, making network/cluster, developing of communication system for research, funding research, honoring teachers who succeeded in producing researches, managing knowledge with support for the dissemination of research results and innovations both in academic arena and implementation in local communities. To support collaboration between research organizations and institutions to bring the portfolio to take advantage, and supporting to protect intellectual property rights, artifacts or innovations.

2) Researchers development consists of supporting a lead researcher by raising awareness for director to management that must be ready to learn and develop themselves continuously to a senior researcher transfer of knowledge and pass experience to young researchers. Development of Researchers with forum to provide technical exchange among researchers both inside and outside the institution. Encourage researchers to present their research in both domestic and international. And coaching and training of researchers with the mentor system to provide consultancy and knowledge exchange conferences, seminars, training both basic and processed.

3) Resource allocation and budgeting research consisted of the establishment biodiversity research centers in the universities, finding the equipment contributing to the research, imposing burdensome of researches being in the right proportion and in line with the performance of the personnel in universities, coordinating with other organizations both within and outside the networks in the South, exchanging research information with other organization, managing the budget by establishment of research committee to consider research proposals and research reports, monitoring and evaluating to build standardized researches, Developing the budgets system to be effective and transparent, fair and accountable such as contract research grants to researchers in advance in case of the budget providers funding to be late.

4) Monitoring and evaluating consisted of creating a common understanding for the early stages of management: developing research projects to meet the requirements of funding sources. On the operation period, it is to monitor the operation and management of the project budget, making a successive report on the operation of biodiversity research that the experts can suggest during the study. And ending period, it is to make a report budget expenses, presenting and publishing researches, monitoring the quality of researches, and supporting research results to be used in local communities.

Keyword : networking management research, survey local biodiversity

บทนำ

การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาที่รัฐบาลดำเนินการควบคู่ไปกับการพัฒนาศักยภาพความสามารถในการแข่งขัน โดยสถาบันอุดมศึกษาต้องเป็นภาคีหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการปฏิบัติพันธกิจแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ด้วยการวิจัยเป็นเครื่องมือการพัฒนางานบนฐานความรู้ แต่ในสภาพจริงส่วนใหญ่การแก้ปัญหาขาดความเชื่อมโยงกับกลไกและนโยบายที่เกี่ยวข้อง ผู้ใช้ประโยชน์จากงานวิจัยไม่มีส่วนกำหนดโจทย์วิจัยและมีส่วนร่วมในกระบวนการวิจัยการวิจัยส่วนใหญ่ จึงเป็นงานวิจัยที่ให้ผลตอบแทนไม่คุ้มค่าการลงทุน เนื่องจากขาดระบบบริหารจัดการงานวิจัยที่มีประสิทธิภาพ ปัจจุบันรัฐบาลจึงถือเป็นนโยบายสำคัญในการเร่งรัดให้มีการพัฒนาระบบและกลไกการบริหารจัดการงานวิจัยของประเทศ โดยมีสถาบันอุดมศึกษาเป็นองค์กรสำคัญหนึ่งที่ต้องสนองนโยบายนี้ และเป็นหนึ่งพันธกิจที่ทุกมหาวิทยาลัยต้องทำ

การบริหารจัดการเครือข่ายเป็นการดำเนินงานที่เน้นการทำงานเชิงพื้นที่ เชิงประเด็นงานหรือกิจกรรม และเชิงโครงสร้าง การทำงานแบบเครือข่ายต้องให้ความสำคัญในการประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนมีการสร้างความไว้วางใจโดยอาศัยกิจกรรมที่สามารถสร้างให้สมาชิกเครือข่ายได้เรียนรู้ประสบการณ์ร่วมกัน ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นบ้างได้แก่ ปัญหาที่เกิดจากการติดต่อสื่อสารและสมาชิกขาดความพร้อมความรู้ความเข้าใจในบริบทของเครือข่ายซึ่งสามารถแก้ไขพัฒนาได้ไม่ยากเพื่อให้เครือข่ายเกิดความเข้มแข็งต่อไป (สร้อยญา จุฑานิล, 2556) ในส่วนของการดำเนินงานของเครือข่ายบริหารการวิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชนได้มีการดำเนินการวิจัยเพื่อติดตามและประเมินผลโดย ภาสกร นันทพานิช, (2550) พบว่าการพัฒนาโจทย์วิจัยและข้อเสนอโครงการวิจัยของเครือข่ายส่วนใหญ่ยังไม่สะท้อนความต้องการของท้องถิ่นอย่างแท้จริงซึ่งจะต้องปรับปรุงวิธีดำเนินการต่อไป ในรูปแบบและวิธีดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ลักษณะคือการวิจัยเชิงทดลองในห้องปฏิบัติการ และนำผลวิจัยไปถ่ายทอดในพื้นที่ กรวิจัยเชิงสำรวจและการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยรูปแบบที่ดีที่สุดสำหรับการวิจัยชุมชนคือการวิจัยแบบมีส่วนร่วมโดยนักวิจัยค้นหาโจทย์วิจัยจากชุมชนท้องถิ่นที่เป็นพื้นที่เป้าหมายแล้วนำเข้าสู่กระบวนการวิจัยเชิงทดลอง หรือปฏิบัติการตามความเหมาะสมแล้วนำผลการวิจัยถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชนในขั้นสุดท้าย

โครงการวิจัยกลุ่มความหลากหลายทางชีวภาพเครือข่ายวิจัยกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสำนักบริหารโครงการส่งเสริมการวิจัยในอุดมศึกษา และพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้ดำเนินการพัฒนานวัตกรรมจัดการงานวิจัยในรูปแบบของเครือข่ายทั้งในระดับจังหวัดและกลุ่มจังหวัดเนื่องจากการมีส่วนร่วมและการเรียนรู้ร่วมกันขององค์กรต่างๆ ทางการศึกษาและการวิจัยเพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นและเครือข่ายการพัฒนาที่ยั่งยืนบนพื้นฐานการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น (วิสุทธิ ไบไม้, 2548) พบว่าในปี 2548 ทางสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้จัดสรรทุนวิจัยให้กับมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ดำเนินงานบริหารจัดการงานวิจัยในรูปแบบของชุดโครงการวิจัยและพัฒนาการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏ ปี 2547-2548 โดยมีท่านอาจารย์ศรีวรรณ ไชยสุข เป็นหัวหน้าชุดโครงการวิจัยโดยมี ศ.ดร.วิสุทธิ ไบไม้, รศ.สุภาพ ฦ นคร และท่านอื่นๆ เป็นที่ปรึกษา ได้แบ่งเขตพื้นที่บริหารจัดการงานวิจัยออกเป็น 8 ภูมิภาค ผลการดำเนินงานพบว่าสามารถบริหารจัดการได้อย่างสมบูรณ์ นักวิจัยทั้งหน้าใหม่และเก่าได้รับการกระตุ้นหนุนเสริม พร้อมได้มีการลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมเป็นระยะๆ เกิดผลกระทบต่อชุมชนท้องถิ่นอย่างกว้างขวาง เกิดการปรับการเรียนเปลี่ยนวิธีสอนใหม่ มีความสุขทั้งผู้เรียนและผู้สอน มีการใช้งานวิจัยมาสู่การสอนและให้บริการวิชาการ (ลัญจกร นิลกาญจน์, 2557) เกิดการพัฒนาคน พัฒนาดิน และชุมชนท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วม (เครือข่ายงานวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏ, 2547) ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงได้นำเอา

รูปแบบที่ผ่านการทดลองใช้มาแล้วมาประยุกต์ใช้กับวิจัยการบริหารจัดการเครือข่ายการวิจัย กลุ่มการสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพในท้องถิ่น : มหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลภาคใต้

ดังนั้น เครือข่ายฯ จึงวางแผนร่วมกันในการวิจัยการบริหารจัดการเครือข่ายการวิจัยกลุ่มการสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพในท้องถิ่น โดยเครือข่ายภาคใต้ประกอบด้วย 6 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย เพื่อบริหารจัดการงานวิจัยเป็นไปตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในเครือข่าย และนอกเครือข่าย (วิเชียร มั่นแท้, 2559) รวมทั้งพัฒนาการบริหารจัดการงานวิจัย และสร้างนักวิจัยรุ่นใหม่ ให้มีจำนวนเพิ่มขึ้นทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพ โดยก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน ท้องถิ่น และประเทศชาติต่อไปเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการบริหารจัดการเครือข่ายการวิจัย กลุ่มการสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพในท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลภาคใต้ที่เหมาะสมของพื้นที่ภาคใต้

ระเบียบวิธีการวิจัย

1. ศึกษารายละเอียดงานวิจัยในโครงการวิจัยความหลากหลายทางชีวภาพ ที่ได้รับทุนสนับสนุนปีงบประมาณ 2558 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลภาคใต้ แล้วคัดเลือกเฉพาะเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับการสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพในท้องถิ่น
2. การจัดกิจกรรมพัฒนานักวิจัยตั้งแต่ในระยะต้น ระยะดำเนินงาน และระยะเสร็จสิ้นการดำเนินงาน
3. สังเคราะห์ ถอดบทเรียนกระบวนการบริหารจัดการเครือข่ายการวิจัยแบบมีส่วนร่วม จากโครงการวิจัยทั้งหมด 28 เรื่อง แต่ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพในท้องถิ่น จำนวน 8 เรื่อง

ผลการวิจัย

1. ศึกษารายละเอียดงานวิจัยในโครงการวิจัยความหลากหลายทางชีวภาพ งบประมาณปี 2558 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลภาคใต้แล้วคัดเลือกเฉพาะเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับการสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพในท้องถิ่นพบว่า มีโครงการวิจัยกลุ่มเป้าหมายจำนวน 8 เรื่อง จากจำนวนทั้งหมด 28 เรื่อง คือ

- 1) พิษสมุนไพรท้องถิ่นกับการประยุกต์ใช้และการอนุรักษ์อย่างยั่งยืนในตำบลทรายขาว อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี
- 2) ความหลากหลายและกิจกรรมไส้เดือนดินในสวนยางพาราที่ลุ่มและที่ดอน

- 3) การศึกษานิเวศวิทยาและความหลากหลายทางชีวภาพของเห็บและจุลินทรีย์ของเห็บในจังหวัดสงขลาและสตูลของประเทศไทย
- 4) การศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพของสัตว์ในป่าต้นน้ำป่าน้ำราด อำเภอคีรีรัฐนิคม จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- 5) โครงการเรื่องการศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพของแอคติโนมัยซีสและสาหร่ายขนาดเล็กในป่าต้นน้ำราด อำเภอคีรีรัฐนิคม จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- 6) โครงการเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพของเห็บ จุลชีพก่อโรค และซิมไบออนต์ในเห็บ ในภาคใต้ของประเทศไทย
- 7) ชีววิทยาเชิงประชากรของแมลงวันผลไม้และแมลงเบียนในภาคใต้ของประเทศไทย
- 8) การใช้ประโยชน์ได้ของกากเยื่อในลำต้นสาคุ จากอุตสาหกรรมการผลิตแป้งสาคุเพื่อเป็นอาหารไก่เนื้อ

2. การบริหารจัดการเครือข่ายการวิจัยด้านการสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพในท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในภาคใต้มีการจัดกิจกรรมพัฒนานักวิจัยในโครงการวิจัยกลุ่มเป้าหมายทั้ง 8 เรื่อง ทั้งหมด 3 ระยะ คือระยะต้น ระยะดำเนินงาน และระยะสิ้นสุดการดำเนินงาน ซึ่งสรุปดังนี้

1) การพัฒนานักวิจัยระยะต้น โดยมีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนานักวิจัยความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อพัฒนาโจทย์วิจัยให้กับนักวิจัยในการเขียนข้อเสนอโครงการวิจัยให้ตรงตามข้อกำหนดและข้อตกลงของแหล่งทุนคือ สำนักบริการส่งเสริมการวิจัยในอุดมศึกษาและพัฒนามหาวิทยาลัยแห่งชาติภายใต้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ในการขอทุนสนับสนุนการวิจัยปี งบประมาณ, 2558

2) การพัฒนานักวิจัยระยะดำเนินงาน โดยจัดประชุมสรุปผลการติดตาม ประเมินผล รายงานความก้าวหน้างานวิจัยกลุ่มความหลากหลายทางชีวภาพปี 2558 กิจกรรมเป็นการเสนอผลการดำเนินงานวิจัยที่ได้ดำเนินงานไปแล้วในช่วงเวลา 6 เดือนโดยมีผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะ ปรับปรุงการนำเสนอข้อมูล ตลอดจนเสนอแนะในประเด็นที่จำเป็นต้องดำเนินงานต่อไป

3) การพัฒนานักวิจัยระยะสิ้นสุดการดำเนินงาน มี 2 กิจกรรม คือ

3.1) หลังจากที่นักวิจัยดำเนินงานเสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้วจัดให้มีการประชุมสรุปรายงานผลการดำเนินงานวิจัยกลุ่มความหลากหลายทางชีวภาพปี 2558 เพื่อให้ให้นักวิจัยนำเสนอรายงานผลการวิจัยและคัดเลือกโครงการวิจัยเด่นไปนำเสนอในเวทีวิชาการระดับชาติ (การประชุมใหญ่โครงการส่งเสริมการวิจัยในอุดมศึกษาครั้งที่ 4 HERP CONGRESS IV) โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะการนำเสนอผลให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3.2) นักวิจัยทุกโครงการร่วมเผยแพร่ผลสำเร็จของโครงการวิจัยทั้งในรูปแบบบรรยายและโปสเตอร์ ในการประชุมใหญ่โครงการส่งเสริมการวิจัยในอุดมศึกษาครั้งที่ 4 (HERP IV) ซึ่งเป็นการนำผลงานวิจัยไปเผยแพร่ในเวทีวิชาการและพร้อมเสนอให้ผู้สนใจนำไปต่อยอดในการประยุกต์ใช้กับชุมชนสังคมต่อไป

3. กระบวนการบริหารจัดการเครือข่ายการวิจัยแบบมีส่วนร่วม ด้านการสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพท้องถิ่น ได้ดังนี้

- 1) การสร้างวัฒนธรรม ได้แก่ การสร้างจิตวิจัย การสร้างบรรยากาศการวิจัย และการจัดการความรู้
- 2) การพัฒนานักวิจัย ได้แก่ การสร้างผู้นำนักวิจัย การพัฒนานักวิจัย การฝึกและอบรมนักวิจัย
- 3) การจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณการวิจัย ได้แก่ การอำนวยความสะดวก การประสานงาน และการบริหารจัดการงบประมาณ
- 4) การติดตามและการประเมินผล ได้แก่ การจัดการระยะต้น การจัดการระยะดำเนินงาน และการจัดการระยะสิ้นสุดการดำเนินงาน

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการบริหารจัดการจัดการเครือข่ายการวิจัย กลุ่มการสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพในท้องถิ่น : มหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลภาคใต้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารจัดการเครือข่ายการวิจัย กลุ่มการสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพในท้องถิ่นโดยศึกษาเฉพาะโครงการวิจัยความหลากหลายทางชีวภาพ งบประมาณปี 2558 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลภาคใต้ ซึ่งผู้วิจัยคัดเลือกเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับการสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพในท้องถิ่น จำนวน 8 โครงการ จากทั้งหมด 28 โครงการ ได้แก่ 1) พิษสมุนไพรรักษาโรคเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้และการอนุรักษ์อย่างยั่งยืนในตำบลทรายขาว อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี 2) ความหลากหลายและกิจกรรมไม้เถาวัลย์ในสวนยางพาราที่กลุ่มและที่ดอน 3) การศึกษานิเวศวิทยาและความหลากหลายทางชีวภาพของเห็บและจุลินทรีย์ของเห็บในจังหวัดสงขลาและสตูลของประเทศไทย 4) การศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพของสัตว์ในป่าต้นน้ำป่าไร่ลาดอำเภอคีรีรัฐนิคม จังหวัดสุราษฎร์ธานี 5) โครงการเรื่องการศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพของแอมคตินมัยซิสและสาหร่ายขนาดเล็กในป่าต้นน้ำไร่ลาด อำเภอคีรีรัฐนิคม จังหวัดสุราษฎร์ธานี 6) โครงการเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพของเห็บ จุลชีพก่อโรค และซิมไบโอซันต์ในเห็บ ในภาคใต้ของประเทศไทย 7) ชีวิตวิทยาเชิงประชากรของแมลงวันผลไม้และแมลงเบียนในภาคใต้ของประเทศไทยและ 8) การใช้ประโยชน์ได้ของกากเยื่อในลำต้นสาขาคู จากอุตสาหกรรมการผลิตแป้งสาขาคูเพื่อเป็นอาหารไก่เนื้อ เป็นเรื่องที่อยู่ในความรับผิดชอบอาจารย์สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา จำนวน 3 โครงการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี จำนวน 4 โครงการ และมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา จำนวน 1 โครงการ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาการบริหารจัดการจัดการเครือข่ายการวิจัยของโครงการวิจัยที่เลือกมาศึกษาจำนวน 8 โครงการ โดยมีการจัดการงานวิจัยเป็นไปตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อการแลกเปลี่ยน

เรียนรู้ภายในเครือข่าย และนอกเครือข่าย รวมทั้งพัฒนาการบริหารจัดการจัดการงานวิจัย และสร้างนักวิจัยรุ่นใหม่ ให้มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพ โดยก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน ท้องถิ่น โดยมี การดำเนินงานแบบหมุนเวียนเป็น 3 ระยะคือ การพัฒนานักวิจัยระยะต้น การพัฒนานักวิจัยระยะดำเนินงาน และการพัฒนานักวิจัยระยะเสร็จสิ้นการดำเนินงาน พบว่ามีผลต่อโครงการวิจัยเป้าหมายในทางบวกดังนี้

1) การพัฒนานักวิจัยระยะต้นนักวิจัยได้รับรู้ข้อกำหนดประเด็นเป้าหมายของแหล่งทุนและได้พัฒนา โจทย์วิจัยร่วมกับชุมชนเป้าหมายที่นักวิจัยกำหนดไว้ ได้เห็นปัญหาท้องถิ่นที่แท้จริงและวางแผน การดำเนินงานที่ จะแก้ปัญหาพร้อมกันกับท้องถิ่น ในกิจกรรมการพัฒนานักวิจัยเพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อเสนอโครงการวิจัยที่ได้รับการ จัดสรรทุนอุดหนุนแล้วโดยมีผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะ นักวิจัยได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ไปพร้อมกับนักวิจัย โครงการอื่น และในประเด็นที่ใกล้เคียงกับงานของตนสามารถนำมาปรับใช้ได้ เป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ ให้แก่นักวิจัย

2) การพัฒนานักวิจัยระยะดำเนินงาน นักวิจัยมีกิจกรรมการนำเสนอรายงานความก้าวหน้าของ ผลงานที่ทำมาแล้วช่วงหนึ่งซึ่งมีผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะในการนำเสนอข้อมูลและการแก้ไขวิธีการดำเนินงาน ในกรณีที่มีปัญหา นักวิจัยจะได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ไปพร้อมกับนักวิจัยโครงการอื่น นอกจาก นั้นในระหว่าง การดำเนินงานนักวิจัยมีกิจกรรมร่วมกับชุมชน ในการติดตามการดำเนินงานของนักวิจัยในโครงการเป้าหมายซึ่งเป็นการ พุดคุยถึงผลการดำเนินงานที่ดำเนินไปแล้วและการดำเนินงานที่จะทำต่อไป ปัญหาอุปสรรคที่นักวิจัยพบ ระหว่างดำเนินงาน การปรึกษาหารือที่จะแก้ไขปัญหาพร้อมกัน นอก จากนั้นในการพูดคุยทำให้ทราบถึงปัญหาใน ความไม่เข้าใจถึงวิธีการพัฒนาบทเรียนท้องถิ่นที่ชัดเจน จึงได้จัดอบรมให้ความรู้เรื่องแนวทางการจัดทำบทเรียน ท้องถิ่นขึ้นเพื่อเป็นการเพิ่มพูนให้นักวิจัยมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มเติมเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยของนัก วิจัยใน ปัจจุบันและอนาคต

3) การพัฒนานักวิจัยระยะเสร็จสิ้นการดำเนินงาน เป็นเรื่องของการนำเสนอผลงานวิจัยที่เสร็จ สมบูรณ์เพื่อปิดโครงการของนักวิจัยมีการแก้ไขปรับปรุงการนำเสนอข้อมูลให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นโดยนักวิจัยเรียนรู้จาก ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งนักวิจัยจะได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ไปพร้อมกับนักวิจัยโครงการอื่นและสุดท้ายนักวิจัยมีเวทีการ นำเสนอผลงานการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์หรือการเผยแพร่งานวิจัยสู่แวดวงวิชาการเพื่อการนำผลการวิจัย ไปใช้ในการแก้ปัญหาสังคมและต่อยอดการวิจัยต่อไป

กระบวนการบริหารจัดการเครือข่ายการวิจัยแบบมีส่วนร่วม ด้านการสำรวจความหลากหลายทาง ชีวภาพท้องถิ่น มีประเด็นในการบริหารจัดการดังนี้

1) การสร้างวัฒนธรรม ซึ่งประกอบด้วย การสร้างจิตวิสัยด้วยความตระหนักให้แก่บุคลากรว่า การวิจัยเป็นภารกิจที่สำคัญในการจัดการศึกษา ส่งเสริมค่านิยมและทัศนคติที่ดีในการทำวิจัย สร้างเครือข่ายใน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และส่งเสริมกระบวนการมองอนาคต (Foresight) และสร้างภาพอนาคต (Scenario Planning) ของการวิจัย การสร้างบรรยากาศการวิจัย ด้วยการปรับระเบียบ กฎเกณฑ์ที่เกี่ยวกับการวิจัยของแต่

มหาวิทยาลัยให้เอื้อต่อการทำวิจัย สร้างเครือข่ายการวิจัย (Network/Cluster) การพัฒนาระบบการประชาสัมพันธ์และสื่อสารเกี่ยวกับการวิจัย แหล่งทุนวิจัย การยกย่องเชิดชูอาจารย์ที่ประสบความสำเร็จในการผลิตผลงานวิจัย และการจัดการความรู้ ด้วยการสนับสนุนการเผยแพร่ผลงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ทั้งในวงการวิชาการและการนำไปใช้ประโยชน์กับชุมชนท้องถิ่น การสนับสนุนความร่วมมือระหว่างนักวิจัยกับองค์กรภายนอกสถาบันเพื่อนำผลงานไปใช้ประโยชน์ และการสนับสนุนการจัดสิทธิบัตรการซื้อขายทรัพย์สินทางปัญญาตลอดจน การคุ้มครองสิทธิของงานวิจัย หรือสิ่งประดิษฐ์หรือนวัตกรรมให้แก่ักวิจัยเจ้าของผลงาน

2) การพัฒนานักวิจัย ประกอบด้วย การสร้างผู้นำนักวิจัย ด้วยการสร้างความตระหนักให้แก่ผู้บริหารว่าต้องพร้อมที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นนักวิจัยอาวุโสถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์แก่นักวิจัยรุ่นใหม่ การพัฒนานักวิจัย ด้วยการตั้งกลุ่ม (Forum) เฉพาะทางเพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนระหว่างนักวิจัยทั้งภายในและนอกสถาบัน ส่งเสริมให้นักวิจัยไปเสนอผลงานวิจัยทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ และการฝึกและอบรมนักวิจัยด้วยการจัดระบบพี่เลี้ยงนักวิจัย (Mentor) เพื่อให้คำปรึกษาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การจัดประชุม ฝึกอบรม หรือสัมมนาวิทยาการวิจัยทั้งระดับพื้นฐานและระดับดำเนินการ

3) การจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณการวิจัย ประกอบด้วย การอำนวยการ ด้วยการจัดตั้งหน่วยจัดการงานวิจัยด้านความหลากหลายทางชีวภาพของมหาวิทยาลัยจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือที่เอื้อต่อการทำวิจัย กำหนดภาระงานวิจัยในสัดส่วนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับการปฏิบัติงานของบุคลากรในมหาวิทยาลัยให้เอื้อต่อการทำวิจัย การประสานงาน ด้วยการประสานงานวิจัยกับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกเครือข่ายภาคใต้ รวบรวมแลกเปลี่ยนข้อมูลและข้อมูลสารสนเทศทางด้านการวิจัยของมหาวิทยาลัยกับหน่วยงานอื่น และการบริหารจัดการงบประมาณ ด้วยการจัดให้มีคณะกรรมการพิจารณาข้อเสนอโครงการวิจัยและรายงานการวิจัย กรรมการตรวจประเมินและติดตามผลงานวิจัย เพื่อสร้างมาตรฐานงานวิจัย การพัฒนาระบบการบริหารจัดการงบประมาณให้มีประสิทธิภาพรวดเร็ว โปร่งใส เป็นธรรม และตรวจสอบได้ เช่น การทำสัญญาสนับสนุนทุนวิจัยแก่นักวิจัยก่อน ในกรณีงบประมาณที่ได้รับจากแหล่งทุนมีความล่าช้า เป็นต้น

4) การติดตามและการประเมินผลประกอบด้วย การจัดการระยะต้นด้วยการประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจร่วมกัน การดำเนินกิจกรรมพัฒนาจิตวิทยวิจัยเพื่อให้ตรงกับความต้องการของแหล่งทุน การจัดการระยะดำเนินงาน ด้วยการติดตามการดำเนินงานและบริหารงบประมาณโครงการ จัดทำรายงานความก้าวหน้าการวิจัยด้านความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะในระหว่างการทำวิจัย และการจัดการระยะสิ้นสุดการดำเนินงานด้วยการรายงานค่าใช้จ่ายงบประมาณการนำเสนอและเผยแพร่ผลงานวิจัย การกำกับคุณภาพของผลงานการวิจัยและการผลักดันผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์กับชุมชนท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะต่อสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
  - 1) การจัดสรรทุนสนับสนุนการวิจัยควรเน้นการวิจัยเชิงพื้นที่และกระบวนการวิจัยแบบ ปฏิบัติการมีส่วนร่วม โดยเน้นการให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการวิจัยและนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์กับชุมชนได้อย่างยั่งยืน
  - 2) การนำเสนอและเผยแพร่ผลงานวิจัยควรจัดให้มีการประชุมวิชาการประจำปีในแต่ละภูมิภาคและให้มีการตีพิมพ์ผลงานหลังการประชุม (Proceeding) เพื่อใช้ประโยชน์ในทางวิชาการได้ และอาจสนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มมหาวิทยาลัยในระดับภูมิภาคเพื่อจัดวารสารที่ได้มาตรฐานในการเผยแพร่บทความการวิจัยในโครงการ
2. ข้อเสนอแนะต่อสถาบันอุดมศึกษา
  - 1) พัฒนาระบบพี่เลี้ยงนักวิจัย ส่งต่อประสบการณ์จากนักวิจัยรุ่นเก่าไปสู่รุ่นใหม่ เพื่อเป็นการเพิ่มจำนวนนักวิจัยที่มีคุณภาพต่อมหาวิทยาลัยและชุมชนท้องถิ่นต่อไป
  - 2) สร้างเครือข่ายการวิจัยร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรชุมชนในพื้นที่โดยมหาวิทยาลัยจัดให้มีศูนย์กลางรับผิดชอบการบริหารงานเครือข่ายร่วมกัน
  - 3) สนับสนุนทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการวิจัยทั้งในระดับนักวิจัยและระดับเครือข่ายทั้งด้านงบประมาณ อาคารสถานที่ ยานพาหนะ และทรัพยากรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
3. ข้อเสนอแนะสำหรับนักวิจัย
  - 1) พัฒนาโจทย์วิจัยร่วมกับประชาชนและองค์กรในพื้นที่โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม สนับสนุนนักวิจัยหน้าใหม่ให้เข้าร่วมโครงการและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นระยะ
  - 2) สร้างมูลค่าเพิ่มจากผลการวิจัยโดยการต่อยอดขยายผลหรือถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชนฐานราก
  - 3) เผยแพร่ผลการวิจัยในรูปแบบต่างๆ และนำไปใช้ประโยชน์เพื่อการพัฒนาชุมชนในพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรมและถ่ายทอดเทคโนโลยี

เอกสารอ้างอิง

- ความหลากหลายทางชีวภาพ. (2559). ค้นเมื่อ ธันวาคม 25, 2559. จาก <https://sites.google.com/site/sudathanakit1/khwam-hmaykhwam-hlak-hlay-thang-chiwphaph>.
- เครือข่ายงานวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏ. (2547). *สรุปผลการดำเนินงาน ชุดโครงการวิจัยและพัฒนารายวิชาการสอนวิทยาศาสตร์ท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏ ปี 2547*. เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ฉลาดชาย รมิตานนท์. (2536). *ความหลากหลายทางชีวภาพ : ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนาในลัทธิชุมชนการกระจายอำนาจจัดการทรัพยากร*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา.
- ฉัตรชัยสิงโต. (2554). *รูปแบบการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเสถียรในพื้นที่ตำบลร่องเคาะอำเภอวังเหนือจังหวัดลำปาง*. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต). สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เทวิล ศรีสองเมือง. (2551). *การพัฒนาารูปแบบเครือข่ายการเรียนการสอนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาวิชาวิจัยการศึกษา, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิลรัตน์ นวกิจไพฑูริย์. (2557, กรกฎาคม-ธันวาคม). การพัฒนาสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสอนแบบมีส่วนร่วม 4 P. *วารสารนาคบุตรปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช*, 6(2).
- ประหยัด มะโนพะเส้า. (2555). *กระบวนการพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปลำไยอบแห้ง จังหวัดลำพูน*. (วิทยาสตรดุษฎีบัณฑิต). สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ภาสกร นันทพานิช. (2550). *การประเมินการดำเนินงานของเครือข่ายบริหารการวิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชน*. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ลัญจกร นิลกาญจน์. (2557, กรกฎาคม-ธันวาคม). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้. *วารสารนาคบุตรปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช*. 6(2).
- วรัญญา จิระวิพลวรรณ, สุรัชณี เคนสุโพธิ์, รุ่งทิวา จันทน์วัฒนวงษ์ และณรรฐวรรณ พูลสน. (2558). *การติดตามประเมินผล และเสริมหนุนโครงการวิจัยความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นของเครือข่ายวิจัยกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏภาคอีสานตอนบน*. อุตรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี.
- วสันต์ แสงกล้า. (2555). *การพัฒนารูปแบบองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในจังหวัดชัยภูมิ*. (ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

- วิเชียร มั่นແທ່. (2559, มกราคม-มิถุนายน). แนวทางการพัฒนาเครือข่ายครูบรรณารักษ์เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนในจังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารนาคบุตรปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช*. 8(1).
- วิวัฒน์ คลังวิจิตร. (2556). *การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคกลางตอนบน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา, คณะครุศาสตรบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง).
- วิสุทธิ ไปไม้. (2548). ความหลากหลายทางชีวภาพ วัฒนธรรมและสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- สร้อยญา จุฑานิล. (2556). *การบริหารเครือข่ายของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนสำนักงานปฏิบัติการภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุพรรณษา สมโพธิ. (2554). *การจัดการความรู้ท้องถิ่นและการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในการจัดการทรัพยากรน้ำด้วยระบบเหมืองฝายโดยกลุ่มผู้ใช้น้ำฝายวังไฮตำบลเชียงดาว อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่*. (วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เสรี พงศ์พิศ. (2548). *เครือข่าย : ยุทธวิธีเพื่อประชาคมเข้มแข็งชุมชนเข้มแข็ง*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน .
- Oliver, Amalya L. & Ebers, Mark. (1998). Networking Network Studies : An Analysis Of Conceptual Configurations in the Study of Inter-organizational Relationships. *Organization Studies*, 19 (4), P.549-583.

ผู้เขียน

อาจารย์วิเชียร มั่นແທ່

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
 1 หมู่ที่ 4 ตำบลท่าจี้ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280
 e-mail: wichian2009@gmail.com

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุศักดิ์ แก้วอ่อน

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
 1 หมู่ที่ 4 ตำบลท่าจี้ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280
 e-mail: sukaewon@hotmail.com